

«SLOVENE» velja
po polti na vas strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta . . . . . 90—
za štiri leta . . . . . 45—
za en mesec . . . . . 15—
Kampanje celoletno K 240—
Sobotna izdaja:
za celo leto . . . . . K 30—
za inozemstvo . . . . . 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . . . po K 6—
poslana itd. . . . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm & 15.
Izhaja vsak dan izvenemilj po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Bokoplat se ne vračajo; neofrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

S. L. S. in državni pro- račun.

Včeraj smo priobčili protest »Jugoslovanskega kluba« zoper uveljavljenje državnega proračuna za leto 1920/21. Naše parlamentarno zastopstvo je z največjo energijo odklonilo predlog finančnega ministra Stojanovića, ker ga je smatralo za krivično, nesocialno, enostransko obremenitev slovenskega ljudstva. Belgrajski Presburo pa pošilja v svet komunike, v katerem zavrača odločno misel, da bi bil proračun za naše dežele krivičen in trdi, da je v njem izvedena popolna enakopravnost vseh pokrajin naše države. Komunike se glasi:

»Del našega tiska je jel zadnji čas popolnoma protisocialno in protidržavno napadati novi predlog državnega proračuna. V teh napadih se trdi, da je princip neenake davčne obremenitve posameznih dežel sprejet kot podlaga za sestavo novega proračuna in da se je na ta način hotelo doseči razlikovanje med posameznimi deželami naše kraljevine, t. j. favoriziranje enih na škodo drugih. — Izjavljamo, da so te tendenciozno izdane vesti popolnoma nasprotni stvarnemu stanju, ker je novi predlog državnega proračuna izdelan baš na principu izenačenja davčnih bremen v vseh naših pokrajinah v največji meri, ki se je mogla za sedaj doseči z ozirom na obstoječa zakonodajstva. Pripominjamo tudi, da je v teh izjemnih vojnih časih, v katerih se nahaja vsa Evropa, obdajanje prebivalcev naše države med najmanjšimi. Pri nas namreč znaša davčna obremenitev vsakega prebivalca okoli 280 dinarjev, dočim znaša na Francoskem 1000 dinarjev, na Bolgarskem nad 700 dinarjev, na Rumunskem in Čehoslovaškem pa nad 900 dinarjev.«

V podkrepitve svojih besed navaja komunike nekaj znanih števil iz proračuna in sklepa svoja izvajanja sledeče:

»Pripominjamo, da tu niso štete prometne ustanove, katerih tarife, četudi so bili zadnje dni izdatno povečani, vendar še niso prišli na višino tarifov v Srbiji, kjer so kljub težnji po izenačenju tudi sedaj še za 15% večji.«

Sličnega naziranja kakor belgrajski komunike je tudi demokratska stranka na Slovenskem, ki protest »Jugoslovanskega kluba« odločno obsoja. Včerajšnje »Jutro« izjavlja, da se ne strinja z bojem Slov. Ljudske Stranke proti državnemu proračunu in imenuje nastop našega parlamentarnega zastopa »predrzo volilno špekulacijo za varanje naše javnosti«. Zadržanje ljudske stranke mu je le »groba strankarska demagogija.«

Boj, ki je začel okoli proračuna, je največje važnosti za našo deželo, kajti od njega odvisi gospodarska usoda našega ljudstva. Zato je naša dolžnost, da svoje stališče odločno in brez ovinkov razjasnimo. Mi smo mnenja, da je povišanje in sicer izdatno povišanje državnih dohodkov neobhodno potrebno, če hočemo spraviti v finančno gospodarstvo države ravnateljstvo. Smo pa ravno tako odločno mnenja, da je treba brezobzirno in z vsemi silami pobijati vsak poskus, da bi in del državljanov nosil bremena drugih. Da se tak poskus hoče v tem proračunu pri nas izvesti, to bomo pa dokazali.

Finančni minister objavlja, da bodo morale plačati novih davkov: Srbija 631 milijonov, Hrvaška in Slavonija 420, Banat, Bačka, Beranja 362, Bosna in Hercegovina 319, Dalmacija 77, Črna gora 59, Slovenija pa 247 milijonov. Vse dežele države razen Slovenije bodo po teh podatkih nosile breme 1868, Slovenija pa 247 milijonov. Če upoštevamo, da šteje naša država približno 13 milijonov ljudi in znaša število Slovencev nekaj več ko 1 milijon, pridemo do sklepa, da bo plačeval vsak Slovenec okroglo 247 dinarjev ali 988 K letnega davka. Državljeni drugih pokrajin naše države bodo pa plačevali le 158 dinarjev ali 732 kron letnega davka. Že iz tega površnega računanja je razvidno, da o enakopravnosti vseh dežel ni govora. Pri tem pa nismo niti upoštevali, da so Hrvatje skoro v istem položaju kot mi in da smo jih pravzaprav po krivici postavili v isto vrsto s Srbi. Če bi zračunali tudi Hrvatje posebej, bi se izkazalo, da bo plačalo prebivalstvo Srbije po tem proračunu polovico manj davkov od ostalega prebivalstva države. Razen tega moramo še poudariti, da se bodo podpisani davki pri nas resnično plačevali, med tem ko bo v drugih krajih precejšen del teh davkov ostal na papirju. To je enakopravnost in socialnost tega proračuna.

Enakopravnost naše dežele z drugimi deželami obstoja iz večine v tem, da se razlegnejo mnogoštevilne davščine, ki so obstajale doslej le v Srbiji, tudi na našo deželo, da se pa našemu ljudstvu nikakor ne odvzamejo oni davki, ki obstajajo le pri nas in so v Srbiji neznani. Naše ljudstvo bo moralo potemtakem plačevati dvojne davke. Tako plačujejo naši kmetje zemljiški davek in ga bodo morali plačevati po proračunu še nadalje in sicer v štirikratni izmeri. V Srbiji se ta davek ne plačuje. Demokratski minister Stojanović zahteva v proračunu šele kredit za izoliranje geometrov, ki bi imeli nalogo sestaviti katastre. Preden se bodo v Srbiji sestavili katastri, bo pa preteklo 20 let.

Nadalje moramo poudariti: carina je

bila po srbskem finančnem sistemu eden glavnih virov državnih dohodkov. Drugod služi carina predvsem zaščiti domačega gospodarstva in šele v zadnji vrsti potrebam državne blagajne. V Srbiji je bila stvar narobe. Sistem carine se je iz Srbije prenesel v novo državo in tako vidimo v proračunu med državnimi dohodki postavko o carini, ki znaša ogromno vsoto 402.350.000 dinarjev. Z uvajanjem take carine se uvaja seveda posredni davek na vse življenjske potrebščine širokih ljudskih plasti. Srbski kmet je plačal pri vsakem klobuku, ki ga je kupil, davek v obliki carine, ki mu jo je trgovec avtomatično vstrel v tržno ceno. Tak davek je sicer po svojem bistvu nesocialen, zato je pa bil srbski seljak oproščen drugih davkov, ki jih je naš kmet plačeval državi. Danes je pa položaj tak, da velja carina za celo državo, da mora zato plačevati tudi naš kmet posredni carinski davek. Zato pa naš človek nikakor ni oproščen davkov, ki jih je doslej moral plačevati. Naša dežela plačuje potemtakem tudi v tem oziru dvojne davke.

Omeniti moramo tudi takozvane takse. V Srbiji so plačevali državljani skoro za vsak uradni posel, ki so ga zahtevali od države, takso v obliki kolkov. Kolki, ki jih je bilo treba prilepiti skoro na vsako

vlogo, so bili zelo visoki. Tvorili so nekako odškodnino za trud, ki ga je imel uradnik s strankami, in so bili važen vir dohodkov za vzdrževanje upravnega ustroja. Pri nas so se krili stroški za upravo iz davkov, ki jih je plačevalo prebivalstvo državi v drugi obliki. Proračun Stojanovića prenaša institucijo taks iz Srbije v naše kraje. Naše ljudstvo bo nosilo odsej dvojna bremena: dosedanje davke in po vrhu še nove takse. To je pravičnost in socialnost našega proračuna.

Tako bi lahko po vrsti govorili o dohodninskem davku, o trošarini, o novih monopolih, o takozvanem »prometnem porazu«, ki znaša sam že 400 milijonov dinarjev, in o mnogoštevilnih drugih postavkah finančnega predloga. Če vse to premislimo in preudarimo, potem nam je razumljivo, da hoče liberalec Stojanović povišati davke slovenskih dežel od 185.101.840 na 990.744.550 kron.

Slovenska ljudska stranka mora z vso energijo ta proračun pobijati in ne sme od svojega stališča niti za las popustiti. Liberalci naj vpijejo o njeni »strankarski demagogiji«, kolikor hočejo, slovensko ljudstvo je zrelo dovolj, da spozna in uvidi, kje je resnica in pravica. V boj proti nesocialnemu in pogubonosnemu proračunu!

Upor kmetov na Hrvaškem.

LDU Zagreb, 7. septembra. (Uradno) Upor kmetov, o katerem je bilo včeraj javljeno in ki se je pričel vsled razširjenja izmišljenih vesti glede odvzeta popisane živine in odpošiljanje iste v inozemstvo, je zavzel širši obseg v dugoselskem okraju in v Sv. Ivanu Zelini. V Dugem Selu so razjarjeni kmetje napadli orožniške častnike, ki so dospeli tjakaj. Pri spopadu je bil smrtno ranjen poročnik Vujić. Došle orožniške patrole so bile primorane rabiati orožje. Dva upornika sta ranjena. V Dugu Selu je došlo vojaštvo, ki je vzpostavilo red in mir. Istotako je napadla tudi v Sv.

Ivanu Zelini cela množica nahujskaných kmetov sedež kotarske oblasti radi govorice o popisu živine. Tudi orožništvo, ki je dospelo v imenovani kraj, je bilo prisiljeno rabiati orožje ter je usmrtilo dva upornika, več pa jih je ranilo. Odposlano je bilo v Sv. Ivan vojaštvo, ki je tudi vzpostavilo red in mir. V belovarski županiji je pobuna že zatrta. Kljub temu, da se je takoj ustavilo žigovanje konj in popisovanje živine, še vendar delujejo hujskači med narodom. Dolžnost vsakega pravega rodoljuba je, da pouči ljudstvo ter da prepreči neutemeljeno razburjenost.

Splošna stavka v zasedenem ozemlju.

Trst, 7. septembra.

Splošna stavka, ki se je pričela v četrtek zjutraj, še vedno ni prispela do vrhunca. Začetek je bil popolnoma miren in se skoraj ni opazil v sredini mesta, kjer se je življenje razvijalo skoraj popolnoma normalno. Trgovine so izvečine ostale odprte, ravno tako tudi gostilne in drugi javni lokali. Poskrbeli so zato fašisti, ki so šli od trgovine do trgovine, od gostilne do

gostilne in zahtevali, da morajo ostati odprte. Pozivljali so tudi z letaki in osebno, naj se razobesijo zastave, in tako je, zlasti po sredini mesta, po Korzu, razobešenih že ves čas stavke precej italijanskih zastav, kakor bi se v mestu praznoval nacionalni praznik. Pod večer se je začela stavka že bolj širiti, kajti mestna plinarina in elektrarna počivata, in mesto je brez

LISTEK.

Josip Lavtizar:

Planica.

Dolina, ki se razteza od gorenjskih Rateč v južni smeri proti Julijskim alпам, se nazivlja že od pamtiveka Planica. Ime je dobila odtod, ker se ob njenem zaključku pod vzhodjem visokih skalnatih grebenov širi divna planjava, pogrnjena z zelenimi tratami in posejana s planinskimi cvetkami. Sploh bi lahko vso ratesko okolico imenoval Planico, ker je uprav ta gorska planota najširša v gorenjski dolini. Jesenice, Dovje, Mojstrana in Kranjska Gora ležijo stisnjeni med gorovjem, Rateče pa so razpoložene na odprti planjavi v višini 865 metrov nad morjem. Zato je tukaj precej obširen pogled ne samo po gorenjski, temveč tudi po kanalski dolini prav tja do Karnijskih alp nad Pontabljem.

Ker je na rateski planoti razvodje med Savo in Dravo, nima voda hitrega odtoka in zastaja zato na travnikih pod ratesko župnijsko cerkvijo. Spomladi in jeseni stoji tukaj jezero, ki izgine šele v gorkem poletju, ko se voda izgubi v zemlji ali se posuši na solncu. Ob večjem deževju je jezero tako veliko, da zalije vsa polja, ki peljejo v Planico in da se pride tja

le po daljših ovinkih. Ko se jezero posuši, se poplavljenno ozemlje, ki mu pravijo »na Ledinah«, zaraste s travo, in v zgodnji jeseni hitijo kmetje s košnjo, da spravijo pridelek, preden zopet voda nastopi.

Značilna gora, ki strazi ob zapadni strani vhod v Planico, je glasovita Ponca, segajoča s trojnimi odsekom v sinji zrak. Imenovati bi se morala Poldnevica, domače ljudstvo pa, ki rabi za besedo poldnevne skrajšani izraz »pone«, jej pravi Ponca. Enakopomenbna imena rabijo za svoje gore tudi drugi narodi (Mittagskogel, Pic du Midi). Najvišji vrh Ponca, ki mu pravijo Visoka ali Sprednja Ponca, ima okrog 2300 m morske višine. Njunj dve sosedni Srednja in Mala Ponca sta precej nižji. Predgorje, ki obdaja Visoko Ponco ob njeni severni strani, sestoji iz več nižjih skalnatih piramid, ki se zovejo Pončice. Sicer se pa kaže Visoka Ponca od vrha do tal v vsi svoji krasoti. Ob spodnji strani jo obdajajo bukve in smreke, v srednjem oddelku jo krije gozd Mecesnovc, od tu naprej pa sestoji iz navpičnega zidovja, iz drznih sten in temnih prepadov, zasutih z večnim snegom. Malokdo je stal na njenem vrhuncu, skoro bi jo imenoval nedotaknjeno po človeški stopinji. Vsak gleda s spoštovanjem na njeno teme in vprašuje, jeli že kdo bil na vrhu njenega kraljestva.

Ob levi (vzhodnji) strani strazi vhod v Planico ošpičeni Cipernik, ki sestoji od

tal do vrha iz samega skalovja, iz razklatih sten in izdolbenih jarkov. Pozna se, da je to razčesano kamenje prestalo že marsikako izpremembo v preteklih stoletjih. Od Cipernikovega vzhodja in prav do Rateč vidimo po ravnini celo vrsto razmetanih skal, odtod je dobil ves kraj ime »v Kamenju«. Mnogo skal so pridne človeške roke odstranile in naredile iz puščave rodovit svet, mnogo pa jih še leži raztresenih semintja. Ljudska govornica je spletla značilno goro Rateč, Visoko Ponco, z idilsko pripovedko, ki sega v davne čase nazaj. Pripovedka ima sledečo vsebino:

Ko se je sesul Dobrač, gora v bližini Ziljske doline na Koroškem, je klical svoji sosedni Ponci: »Ponca léti, jaz letim!« Ponca mu je odgovorila: »Nič se ne bojim, ker imam pod seboj tri mogočne stebre.« V kakšnji zvezi bi bila ta pravljica z resnico?

Zgodovinsko znan je siloviti potres iz leta 1348. Takrat se je porušil južni in vzhodni del Dobrača. Ker stoji med Ponco in Dobračem bolj nizko Karavanško gorovje, je bila Ponca prav blizu potresnemu sunku. Toda ostala je baje nepoškodovana; le nekaj skalovja se je privalilo na ratesko ravnino, odtod ime »v Kamenju«. Trije močni stebri, ki sloni na njih Ponca, se nahajajo po ljudskem nazoru v rateski župni cerkvi, Omenjena cerkev, stoječa ob vzhodni Ponci, je posvečena sv. Duhu, ki

je vpodobljen nad Očetom in Sinom v velikem oltarju.

Peščena pot, ki pelje nekaj časa mimo polja in travnikov, se vzpenja komaj vidno navzgor. Sploh je vsa tura prav do konca doline večinoma tako ravna, da se smatra kot zabaven izprehod. Ko smo zapustili dobro obdelane njive, ki si jih je osvojil kmet na tej peščeni planoti z mnogim trudom, prišli smo na čisto nerodovit svet, ki na njem ne raste drugega nego nizko ruševje med kamenjem in peskom. Sredi te puščave stoji mala zidana zgradba, služeča pastirjem kot zavetje v slabem vremenu. Takoj korakamo čez široko belo strugo, ki je v poletju vedno suha in je le ob večjem deževju napolnjena z vodo. To je Sava, ki se ob času suše zopet izgubi med gramozom.

Dolina postaja polagoma bolj ozka. Na obeh straneh nas obdajajo skalnate stene, ki odzdravljajo, ako zavpiješ proti njim, z večkratnim odmevom. Drug za drugim se prikazujejo gorski grebeni, med njimi Suh vrh, Veliko slame, Strug in občeznana Mojstrovka s svojim 2367 metrov visokim vrhom. Ob sklepu doline stoji orjak Jalovec (2655 m), ki zavzema v Julijskih Alpah prvo mesto za Triglavom. Dalj časa se je smatral Mangart kakor prvi Triglavov tovariš, novejšje mere pa so dokazale, da je Jalovec višji. Značilna je njegova podoba. Vrhunec mu je ošpičen, leva stran se vidi kakor odsekana, sloh kaže

plina in elektrike, torej brez vsake razsvetljave. Prve dneve so zlasti po Korzu, na južnem kolodvoru in drugje, kjer je napeljana »soška« električna, gorele električne luči; sedaj pa tudi teh ni, in glavne ulice so razsvetljene z acetilenskim svetilkami, ki jih upravlja in straži vojaštvo. Fašisti so nalepili po uličnih vogalih napise, s katerimi se poziva občinstvo, naj razsvetli s svečami okna in na ta način ulice. Odzvalo se je temu pozivu pač res nekoliko najbolj patrijotičnih strank, vsled česar so nekatere ulice, z razobešenimi zastavami in gorečimi svečami na oknih, kazale še »slovenejše« lice. Hudo občutijo stavko hišne gospodinjice, ker nimajo plina za kuho in se mora vobče kuhati na oglju ali kuriti z lesom ali premogom, ki zelo primanjkuje v Trstu. Po stranskih ulicah v tej splošni temi pač ni posebno varno, ker je varnostnih straž zelo malo v takih krajih, ko je skoraj vsa oborožena sila na nogah, da »pospešuje« spopade med socialisti in fašisti.

Prva dva dneva je bilo spopadov le malo. Socialisti ne izzivajo in se vedejo popolnoma mirno, pač pa so fašisti v skupinah napadli posamezne socialiste in jih pretepli s palicami. Če so naleteli na odpor, so jo junaško odkurili. V petek zvečer je na Stari mitnici, prekrščen sedaj v Garibaldijev korzo in Garibaldijev trg, prišlo do resnejših dogodkov. Fašisti so prišli v večjem številu v ta oddelek mesta, kjer se nahajata »Lavoratorieva« tiskarna in Delavski dom. Ker je bilo tu zbranih tudi več socialistov, je kraljeva straža posegla vmes, da ne bi prišlo do spopada med obema skupinama. Začelo se je streljanje in nekaj ljudi, civilisti in stražnikov je bilo ranjenih. Po zatiranju nacionalistov je bila ena oseba celo umorjena, dočim govori »Bollettino del Direttorio delle Sciopero« (Glasnik stavkovnega vodstva), ki izhaja namesto »Lavoratorja«, le o ranjenih. Aretiranih je bilo več oseb.

Napad na Delavski dom.

Tekom nedeljskega dopoldneva je bilo precej živahno v dolinem mestu. Nekateri parniki so imeli namreč odpluti. Zveza pomorščakov, ki tudi stavka, je sklenila, da smejo odpluti le tisti parniki, ki ne pristanejo v pristaniščih zasedenega ozemlja, in tako je odplul brez težav parnik »Venezia«. Ko pa je hotel odpluti obrežni parnik »Miramar« v Grljan, pomorska oblast tega ni dopustila, ker je parnikovo osebje bilo v stavki in parnikov lastnik Calafati, mož, ki je svoječasno delal velikanske zgage parniku slovenske grljanske družbe — ni bil pomorski oblast dovoljno jamstvo za varnost. Ker so se vmešali vmes fašisti, in se je bilo bati hujših dogodkov, je varnostna straža razglašala množico. Okoli polenajstih so izzvali fašisti v ul. Madonnina, pred Delavskim domom, pretep, v katerem pa so bili tepeni oni sami! Prišla je nato straža, ki je s puškinih kopiti in strelji začela razganjati množico. Tu je bil težko ranjen s kroglico v trebuh neki 16 letni delavec, ki so ga prenesli v bolnišnico. Ni mnogo upanja, da bi mu mogli rešiti življenje. Lahko ranjenih je bilo več oseb.

Kmalu nato pa je v sosednji ulici Ponderes počil strel, o katerem so trdili, da je prišel iz hiše št. 4, kjer se nahaja sedež socialistične mladeniške organizacije. Močni oddelki stražnikov in orožnikov, ki so se nahajali tamkaj v bližini, so začeli najprej obstreljevati hišo (stvar je bila torej organizirana ravnotako, kakor 13. julija za

Narodni dom!) in vdrli naposled vanjo. V prostorih socialistične mladeniške organizacije ni bilo žive duše izvzemši hišnico in tri njene otroke. Preiskali so vse natančno, pri čemur so pa razbili in uničili vse, celo glasbene instrumente; našli so strojnico, nekaj neoprabnega orožja in neke zaboje, v katerih se je baje nahajala municija. Čudno pri vsem tem je, da je poveležjoči častnik, ne da bi kaj iskal naokoli, kar naravnost šel tjakaj, kjer je bilo »skrito« vse to orožje in municija. Če je kaj resnice na tem, je bilo to »orožje« pač vtihotapljeno le, da bi ga potem »našli«. »Bollettino« pravi, da je popolnoma izključeno, da bi bil kdo streljal iz organizacijskih prostorov, ko vendar ni bilo in niso našli v njih niti žive duše. Kakor rečeno, so stražniki in orožniki uničili vse, potem je pa neki orožnik z balkona razobesil laško zastavo.

Popoldne bi se bila imela vršiti »preiskava« v Delavskem domu v ul. Madonnina. Izvedeli so za to socialisti, in tajnik delavske zbornice, Malatesta, je odšel z načelnikom mladeniške organizacije Jurago tjakaj, da bi prisostvoval preiskavi. Dohod pa je bil zastražen po orožnikih, ki so ju ustavili, jima ukazali, naj dvigneta roke, in ju preiskali. Povedala sta jim, da imata orožje, ali tudi orožni list. Kljub temu pa so ju aretirali, češ, da sta jima orožna lista že potekla, in ju zvezana odpeljali v zapor v ul. Chiozza, potem pa na kvosturo. Malatesto so tu izpustili, Jurago pa pridržali. Malatesta je pohitel zopet k Delavskemu domu, kjer pa ga je kordon zopet zadržal nad eno uro, da se je medtem »izvršila« preiskava. Orožniki, ki niso mogli razbiti zaklenjenih glavnih vrat v Delavski dom, so razbili zatvornico pri sosednjih vratih in tako vdrli v poslopje. Dasiiravno so bili v hišnikovi sobi ključki k vsem sobam, so razbili vsa vrata in potem po sobah razbili in uničili vse, kar se je dalo razbiti in uničiti. Vse slike, zrcala, šipe, omare, knjige, pisalne stroje, svetilke, pohištvo: vse je razbito. Razbili so celo Garibaldijev kip, ker so ga imeli menda za Lenjinovega. Delavski dom je sedaj še huje razdejan, nego je bil lani, 4. avgusta po nacionalističnem napadu. Našli niso v Delavskem domu nikakršnega orožja, če ga niso sami zanesli vanj, kajti poveljnik karabinerjev, tenente Faggioni, trdi, da so našli na tleh in na stopnicah dve avstrijski puški, dve bodali in dva samokresa. Pred hišo sta čakala dva tovorna avtomobila, da bi odpeljala vsa »corpora delicti.« Pobrali so vse izkaznice stranke in organizacij ter jih odpeljali. Razbijanje in uničevanje je trajalo nad štiri ure. Delalo je kakih petdeset orožnikov. Ko je bilo vse končano, so izročili Delavski dom tajniku delavske zbornice Malatesti.

Danes pridejo v Trst benečanski socialistični poslanci, da si ogledajo razdejanje.

Stavka še ni popolna.

Organizacija natakarev je sicer bila sklenila, da stopi v stavko že v soboto, vendar obratujejo kljub temu vsi hoteli, gostilne in kavarne, izvzemši socialdemokratsko »Unione«, in sicer s pomočjo brezposelnih natakarev, ki niso organizirani. Obrat je seveda precej skrčen, in ker ni elektrike in plina, sede gostje pri slabo brlečih svečah. V nedeljo zvečer so bili skoraj vsi javni prostori zaprti že kmalu po desetih. Zveza trgovskih uradnikov in nastavljenecv poziva članstvo, naj se vzdržuje dela, ravno tako zveza brivskih po-

močnikov, ki so v soboto še delali. Smeti so te dni pobirali in odvažali vojaki. Mestnih uličnih pometačev je malo videti po ulicah. Železničarstvo je v zmislu sklepa osrednjega odbora železničarskega sindikata pripravljeno, vsak čas stopiti v stavko, ako bi vlada ne ugodila zahtevam stavkajočega proletariata. Odbor železničarske organizacije za zasedeno ozemlje poziva svoje člane, naj bodo pripravljeni, da se nemudoma odzovejo prvemu pozivu. Od vstopa železničarjev v stavko je pač odvisen njen splošni uspeh.

Stavki so se s posebnim proglasom priključili tudi republikanci, ki zahtevajo popolno izenačenje zasedenega ozemlja z ostalimi italijanskimi pokrajinami, torej priklopitev zasedenega ozemlja k Italiji. Proglas se končava z vzklikom: »Viva l'Italia dei lavoratori!« (»Živela delavska Italija!«)

Z Goriškega in Istre objavlja »Bollettino« poročila, ki pravijo, da stavka uspeva vsepovsod. V Gorici se je vršil mnogoštevilno obiskani shod, na katerem je poročal sodrug Tuntar. V Puli stavka vse delavstvo in stavki so se pridružili tudi labinski rudarji. Po vseh manjših furlanskih in istrskih krajih je stavka uspevala popolnoma.

Stavko so povzročili — Jugoslovani!

Stavke niso zasnovali socialni demokrate po svojem lastnem preudarku in po svoji zamisli, temveč so dobili za to pobudo in navodila iz — Ljubljane! Ne smejte se, kajti tako stoji tiskano črno na belem v letaku, ki so ga izdali včeraj popoldne tržaški fašisti. Kako je nastala ta obdolžitve? »Era Nuova« je v svojih objavah, razobešenih na oknih svojih upravnških prostorov, objavila vest, da je »Slovenski Narod« objavil izbruh stavke že v četrtek, 2. t. m., dočim pa je stavka izbruhnila šele v petek, 3. t. m., iz česar da se da sklepati z vsoto gotovostjo, da so v Ljubljani vedeli za stavko že pred njenim izbruhom. Ta vest je dala fašistom razlog za njihovo obdolžitve. Danes pa »Era Nuova« popravlja to vest v tem zmislu, da je »Slovenski Narod« objavil vest o stavki isti dan, ko je stavka izbruhnila, kar je mogel posneti po »Lavoratorju«, ki je izšel v petek zjutraj. Od fašistov pa seveda ni pričakovati, da bi popravili, kar so zagrešili.

Tržaški nacionalistični listi javljajo od časa do časa vesti o stavki na lističih, pisanih s pisalnim strojem, ki jih prilpepljajo po uličnih vogalih. »Nazione«, ki ima za glavnega urednika bivšega črkostavca, izdaja celo tiskana »sporočila«.

Glavni urednik »Lavoratora« napaden.

Snoči okoli enajstih so fašisti napadli glavnega urednika »Lavoratora«, Pissiglija, ko je šel z nekaterimi socialisti preko Glavnega trga. Dobil je močan udarec po glavi, da se je zgrudil na tla. Prepeljali so ga na rešilno postajo, kjer so ga obvezali; potem so ga nesli v »Lavoratorjevo« uredništvo. Poškodba ni težka.

Tekom večera je prišlo do več takih napadov. Goldonijev trg je bil zastražen od vseh strani s kordoni kraljevih stražnikov, finančnih straž in karabinerjev, ki so natančno preiskavali mimogredoče, ali ne nosijo orožja.

Tekom dneva so fašisti napadli več razprodajalcev »Bollettina«, in jim ga raztrgali.

Zveza delodajalcev poziva delavstvo in občinstvo na odpor proti socialističnemu nasilstvu.

vsaj njegova vitka oblika, da je hribolazcu treba poguma, ako hoče priti na višino.

Od daleč začujemo šumenje slapa. To je Sava, ki prihaja iz skalnate votline in se peni po skalovju navzdol. Vedno bolj se primikamo gorovju in kmalu smo obdani z vršaci, ki nam zapirajo nadaljno pot. Prišli smo na zeleno ravnino, na kateri se pasejo ovce, poleg njih pa posedajo rateški pastirji v običajnih coklah z mavho na rami in s palico v roki. Srečujemo nas izletniki, ki se vračajo okinčani s planinskimi cvetkam, s svojega sprehoda. V sinjih višavah se nam pokaže tuintam kaka planinska tica, ki nas spominja s svojim krikom, da smo prišli v dom sokolov in orlov. Zna se pripetiti, da vgladamo tudi družino divjih koz, ki se je pasla na zelenicah in proži v begu kamenje v dolino.

Ko smo se v pastirski koči nekoliko odpočili, stopamo proti strmini, raz katero pada od skale do skale mlada Sava. Hodimo prav polagoma pol ure navzgor in dospemo med dišečim ravšjem do rojstnega kraja bistre hčerke naših planin. Pot zadnjih dvajset ali trideset korakov, ki pelje po golem skalovju, je sicer nekoliko nerodna, vendar pa brez resne nevarnosti, ker se na bolj opasnih krajih poprimemo železnih klinov, pritrjenih v skalovju.

Sava prihaja v obilni množini in prav počasi iz skalnate votline pod Ponco. Ko pa pride na svetlo, postane njen tok divji, podoben človeku, ki je raztrgal spono suženjstva in se zagnal v dir, v katerem ga ne bo vzdržala nobena sila več. Voda je

tako mrzla, da je ni dobro piti takoj pri izviru, temveč šele potem, ko je izgubila svoj ledeni okus v vnanjem gorkejšem zraku.

Mnogo se je že premišljevalo, zakaj da prihaja Sava tako počasi izpod skalovja. Ako vrže palico v votlino, priplava palica iz nje. Vse kaže, da stoji v notranjščini jezero, ki bi se dalo odkriti na ta način, da bi se razstrelile vnanje stene. To bi se lahko izvršilo, ako bi se na primer »Planinsko društvo« poprijelo tega dela. Zelo je verjetno, da bi se odkrilo kako naravno čudo. Če stoji jezero v gori, napravili bi se hodniki ob njem, in mi bi se sprehajali pod skalnatimi oboki kakor v Postojnski jami. Resno opozarjamo na to izrednost.

Sploh se obče želi, da bi »Planinsko društvo« storilo kaj več za to točko Julijskih alp. Reči moramo, da je Planica s svojo krasoto preveč pozabljena med nami. Za druge manj vredne kraje se je že mnogo naredilo, izvir Save-Dolinke se pa tako zanemarja. Ne pozabimo, da je sedaj, ko imamo Jugoslavijo, izvir Save toliko važnejšega pomena. Sava, ki izvira v Planici in se združuje nad Radovljico s svojo posestrino Bohinjko, pod zidovjem Belgrada pa se izteka v Dunav, je vendar glavna reka Jugoslavije. Saj ima svojo pot skozi sredo naše države in vstvarja še bolj prijateljsko zvezo s Slovenci, Hrvati in Srbi.

Iz Planice ima hribolazec troje potov, ki ga privede na glavne višine ondotnih Julijskih alp. Vse tri višine stojijo uprav pred nami. Prva je Jalovec, druga Ponca,

Italijanski delavec utrjujejo tuorn ce.

LDU Dunaj, 7. sept. (DKU) Kakor poroča »Neue Freie Presse«, utrjujejo delavci v Italiji tamošnje tvornice, ker se pripravljajo na daljšo brambo. Povsod grajijo žične ovire. Večina delavcev v Milanu in Turinu se je priključila gibanju, ki se je razširilo tudi na južno Italijo. V Trstu so začeli stavkati nameščenci v hotelih, restavracijah in kavarnah. Lokalni promet je ustavljen. Stavki se je pridružila tudi republikanska stranka. Pri spopadih med socialisti in nacionalisti je bilo pet oseb ranjenih.

LDU Dunaj, 7. septembra. »Journal« javlja iz Lugana, da je včeraj nad Turinom krožilo dvoje letal z rdečimi zastavami, ki sta metali revolucionarne spise.

Tam preko.

Že dve leti ječi naša solnčna Primorska pod pritiskom sovražnika. Že dve leti prenaša brezprimerno trpljenje in že dve leti je brez naše pomoči. Uživamo srečo svobodnih dni in pozabili smo na svoje brate tam preko.

Zaprli so naše ljudi, pogнали so jih preko meje ali internirali v Sardiniji, zapodili jih iz služb, oropali naš narod voditeljev — a mi smo mirni, nas se to ne tiče, saj je vse tako daleč. Kaj nas briga, če se je zgodilo to cvetu naših ljudi, ki so neštokrat tvegali vse za dobrobit naroda, ki so bili naši najboljši delavci. Mi spimo dalje.

Sole so zapuščene in narod je brez pouka. Z neumornim delom in varčevanjem si je sicer postavil narod sam šole, da dobi njegova deca pouk. Vseeno ne sme in ne more uporabljati lastnega poslopja, ker je zaveden, ker se noče izneveriti nam. Mi pa plačujemo njegovo zvestobo s tem, da se ne brigamo zanj. V resnici, mi smo narod bodočnosti.

Nasilje in barbarizem, kakor ga ne pozna zgodovina civiliziranega človeštva, se je zgodil v Trstu, in tudi to nas ne spravi iz ravnotežja. Na mah, z enim divjim napadom so hoteli Italijani uničiti vse naše postojanke v Trstu. Plamen je objel Narodni dom, trgovine so postale žrtev ropu in privatna stanovanja so delila isto usodo. Z znojem prištedenimi denarji naših hranilnic in bank pa so obogateli uničevalci našega dela. Po ljudeh so padali udarci, težki in siloviti udarci, in v plamenu so ginili naši ljudje.

A mi pozabljamo na vse to in živimo, kakor da se ne bi nič pripetilo. In vendar je še na dnu našega spomina slika olupane gospe, ki na oknu gorečega Narodnega doma kriči na pomoč, ki trga raz sebe obleko in ki proseče išče saj nasveta, ali naj skoči v plamen, ali naj skoči na tlak ulice. Pod njenimi nogami se raduje podli narod in se zabava nad nesrečo nedolžne. In v večni posmeh vsega govoričenja o tisočletni kulturi reši laški oficir umazano laško zastavo nad glavo nesrečne gospe, dočim pušča njo v veselje množice v groznem trpljenju. Ali pojmuje, kako sovražijo nas tam preko, ali pomisli, kaj trpe oni, ki tam branijo našo zemljo!

Tam preko ne poznajo svobode; pa kako bi jo poznali, ko so vsi zločinci. Saj govore naš jezik in toliko jih govori ta jezik, da so ječe prenapolnjene. Samo v ulici Tigor je stalno preko 600 teh zločincev. Od tu pa gredo dalje v Koper in mnogi tudi še naprej, mnoge pa reši smrt trpljenja. A vi ste optimisti, pa mislite, da trpe v ječah tako, kakor se zabava laški verižnik, ki ga je slučajno ujela naša roka pravice. Idite v Trst in vaš optimizem izgine, ker videli boste, kako tepejo naše ljudi, kako jim kvarijo ude. Da ste vsaj toliko močati, da se zbudi v vas nekaj več ko prazno žensko sočutje! Da, v resnici, samo pesnik je mogel biti oni, ki je nactopil za trpečega brata!

Po vaseh divja soldateska. Po prevratu 1918. leta smo videli začetke soldateske. Kdor jo je spoznal, vé, da je ona za vse sposobna. Danes deli ona v naših primorskih vaseh pravico. Vsakdo si lahko misli, kako jo deli. Kradejo pridelke, uničujejo sad, ropajo po hišah in pobijajo onega, ki brani svoje imetje. Čast hiše, čistost žene ne velja za njih in pobit je oni, ki brani svoje najsvetejše. Skoraj pride tako daleč, da bo moral oni, ki ga tepejo, poljubljati palico. Ali, da bi pri nas kdo udaril Italijana, da bi pri nas kdo prepovedal laško govorico, ali da bi pri nas stopila policija na prste laškim verižnikom! Vse bi protestiralo, ker mi smo kulturni. Ni res, gospoda, mi smo šieve!

Tam preko se uničuje naše imetje, tam preko se izganja naš človek. Poročilo bodočnosti izgubljam, vir našega bogastva se lomi pred našimi očmi. Morala našega ljudstva propada, njegove sile ginejo in mi smo na tem, da izgubimo naš najboljši element. Ali kakor da bi nam nasprotnik vbrizgal žabjo kri, tako mirno gledamo, tako cvete naša indolence.

Tragika jugoslovanskega naroda se odigrava tam preko, vsakdo to vidi. samo

mi smo slepi. Ali pa ni v tem enaka silna tragika, da mi svobodni in ujedinjeni ne znamo braniti svojih? Ali ne leži v tem grozovita nevarnost, da vsled našega brezbriznosti postanejo oni tam preko tudi brezbrizni in resignirajo na boj in trpljenje!

Ali se zavedamo, da smo v tem hipu, ko smo izgubili one, ki čuvajo našo posest, izgubili vse. Vzročna zveza je med nami in onimi tam preko. Ker oni trpe radi nas, moramo jim biti mi opora. In če ne vršimo svoje naloge mi, propasti morajo oni. Zato popravimo svojo hišo doma, z mrzlično naglico oprostimo se na mah, da nam ne poginejo oni tam preko — minerji naše bodočnosti. Miner.

Boji na severu.

LDU Varšava, 6 sept. (Brezžično.) Poljska vlada se je brzjavno pritožila pri generalnem tajniku zveze narodov zaradi postopanja Litvancev. Poljska vlada je izjavila, da bo prisiljena smatrati se z Litvansko v vojnem stanju, ako litvanske čete ne bi v prihodnjih dneh nehale nastopati skupno z rdečimi četami.

LDU Moskva, 7. sept. (Brezžično.) Frontno poročilo z dne 6. t. m.: Južno-vzhodno od Bialystoka boji z menjajočim se uspehom. Ujeli smo 200 mož. V krimskem odseku uspešni protinapadi, pri katerih smo prizadeli sovražniku težke izgube. Tri sovražne tanke smo poškodovali s topniškim ognjem, dva tanka pa zaplenili.

LDU Varšava, 7. septembra. (DKU) Poljska brzjavna agentura objavlja frontno poročilo z dne 6. t. m., ki se glasi: Naši oddelki so ponovno odbili napade litvanskih čet. Vzdolž Buga na obeh straneh topniški ogenj in živahnejše delovanje patrol. V Galiciji je sovražnik, ki je dobil ojačenja, večkrat napadel naše oddelke, ki so večkrat izvršile protinapade in prizadele sovražniku težke izgube. V južnem odseku fronte je položaj neizpremenjen.

25 dni brez hrane.

LDU London, 7. septembra. (Brezžično) Z ozirom na stradalno stavko corskega župana javljajo uradno, da je bil Sweaney radi upora in veleizdaje obsojen na dve leti ječe brez prisilnega dela in da hoče sedaj izvršiti samomor na ta način, da noče jesti. Popolnoma nemogoče je, da bi se ga izpustilo, ker bi se v prihodnje vsi, ki bi zakrivilili slični zločin kakor Sweaney, sklicevali nanj in bi se tako zločini tako množili, da bi vlada ne mogla ničesar več ukreniti proti njim.

LDU London, 7. septembra. (Brezžično) Corski lordmayer, ki štrajka z lakoto, je prebil včeraj že 25. dan brez jedi. Sweaneyev brat je naprosil državnega tajnika Zedinjenih držav za zunanje zadeve, naj bi se on zavzel za izpustitev brata. Državni tajnik pa je naznanil županovemu bratu, da morejo Zedinjene države nastopati samo za svoje lastne državljane.

Velika povodenj na Solnograškem.

LDU Solnograd, 7. sept. (DKU) Vsled trajajočega dežja so nekateri deli mesta in predmestja poplavljeni. Mnogo skladišč in kleti je pod vodo. Mnogo trgovin je zaprtih. Povodenj javljajo tudi iz Pinzgaua, kjer je voda odnesla mostove in se rušijo nasipi. Škoda še ni znana, je pa gotovo znatna. Dežuje še vedno, upati pa je, da bo dež kmalu ponehal.

LDU Solnograd, 6. sept. (DKU) Ob 13. uri je strel iz topa naznanil neposredno nevarnost vsled povodnji. Ker je zadnje dni neprenehoma deževalo, so Salzach, Saale in dotoki močno narasli. Iz Pinzgaua javljajo, da so Maishofen, Mittersaal, Bad Fusch in vas Fusch neposredno ogroženi. Na cesti Ala-Saalfelden so, kakor javljajo listi, porušeni skoraj vsi mostovi in prehodi. V Halleinu je most porušen. Nekaj vasi je pod vodo. Grottensee in Wolfgangsee sta močno narasla. Oblasti so odredile vse potrebno, da se preprečijo nesreče.

LDU Linc, 7. septembra. V ozemlju, po katerem tečejo stranske reke Donave, je te dni vsled trajajočega dežja nastopila velika povodenj. Posebno ob Anizi in Travnju je povodenj naredila veliko škodo. Vsi nižje ležeči kraji ob rekah so pod vodo, mostovi so razrušeni in tudi železniški in pocestni promet je popolnoma ustavljen.

LDU Salzburg, 7. septembra. (DKU) Predsedstvo deželne vlade je danes spričo velikanske škode vsled povodnji in za katere dežela nima toliko sredstev, da bi jo krila, nujno apelirala v brzjavki na reparacijsko komisijo na Dunaju, naj bi ta deželi ne odrekla pomoči in naj bi odposlala zastopnike, ki bi se v najkrajšem času sami prepričali o nesreči.

Milijonska tatovina v Gradcu.

LDU Gradec, 7. septembra. (DKU) Od polutrinajstih pa do štirinajstih popoldne so trije ali štirje mladi fantje tekoma opoldanskega odmora vdrli v trgovino zlatarja Pavla Ortnerja na Jakominjevem trgu. Iztrgali so deske iz tlaka ter iz kleti vdrli v prodajalnice, kjer so nakradli zlatnine in dragih kamnov v vrednosti do dveh milijonov kron. Hišni stanovanke so policiji opisali zločinca, tako da jih bo lahko izslediti.

Politične novice.

+ Regentovo potovanje v Pariz. Dunajska »Mittagspost« javlja iz budimpeštanskih političnih krogov, da si tolmačijo potovanje regenta Aleksandra v Pariz tako, da je regent odšel v Pariz zato, da pomiri entento radi pogodbe med Českoslovaško in Jugoslavijo, ker hoče ententa prisiliti Jugoslavijo, da izstopi iz zveze.

+ K enketi o zamenjavi avstrijskega kazenskega zakonika s srbskim. V nekem listu, mislim da v »Jutru«, je bilo čitati pred nekaj dnevi, da uvede društvo »Pravnik« pismeno enketo o tem, ali bi ne kazalo sprejeti namesto našega dosedanjega avstrijskega kazenskega zakonika (iz leta 1852) srbski »kazneni (krivični) zakonik«. Zaradi obilo novel h kaz. zakoniku bi bilo treba postaviti vprašanje, ali naj se celo naše dosedanje materialno kaz. pravo zamenja s srbskim, ker sicer si te recepcije v tehničnem oziru ne moremo predstavljati. — Zakonik, o čigar recepciji se odvarja enketa, karakterizuje prof. dr. Živanović takole: »Zakonik (iz l. 1860) je izdelan poglavito po pruskem kazenskem zakoniku iz leta 1851; vzete so v obzir tudi odredbe tedanjih mnogobrojnih kazenskih zakonikov raznih nemških držav; pretrpel je dosedaj mnogobrojne izpremembe in dopolnitve. Naš zakonik je prepoln nelogičnih in nejasnih določb, grobih pogrškov v redakciji, v sistemu, kakor tudi v splošnem in posebnem delu. Obični kazensko-pravni pojmi niso dovolj fiksirani; s stališča sedanje vede pa so večinoma napačni; enako tudi pojmi deliktov, razventega so ali preveč kazuistični ali pa prepslošni.« — Pri nas pa se tedaj odvarja enketa o tem, ali ne bi kazalo ta zakonik prevzeti. — Postanek pruskega kaz. zakonika iz leta 1851, ki so ga Nemci že davno zamenjali, »ne nudi v kazensko-znanstvenem oziru nobene posebne zanimivosti; le prevzeto sledi v vseh desetletjih posameznim stopnjam znanstvenega razvoja (absolutnim kaz. teorijam), in če dobi h koncu francosko kazensko pravo nanj večji vpliv, je to razlagati le iz političnih in pokrajinskih motivov, ne morda iz znanstvenega predela« (Landsberg). — Tudi nameravano razlago bo razlagati samo iz »političnih motivov«, ne morda iz znanstvenih enket. — Č.

+ Iz konzularne službe. Za ameriškega stalnega konzula v Zagrebu je imenovan Alfred R. Thompson. Kraljeva deželna vlada mu je že izdala exequatur. Zagrebška vlada je podelila exequatur generalnemu konzulu republike Poljske Szczpanskiemu.

+ Poslaniška konferenca, ki se je sestala 6. t. m. v Parizu, se je bavila z različnimi prošnjami Nemčije glede Vzhodne Prusije, med drugimi s prošnjo, naj se organizirajo posebne straže za v Nemčiji internirane boljševike. Sestavila je odgovor, ki odklanja ugoditev te prošnje, ker ima Nemčija dovolj sredstev, da zagotovi straže za internirance. Prošnji nemške vlade naj se v Gornjo Šlezijo odpošlje nevtralna preiskovalna komisija, konferenca ni ugodila. Nadalje je konferenca odklonila stališče berlinskega kabineta glede na razdelitev porečne tonaže določenega razsodnika Hynesa, čigar kompetence nemška vlada ni hotela priznati, ker Zedinjene države se niso ratificirale versailleske mirovne pogodbe.

+ Revolucijska internacionala. Delegati manjšinske zveze seinskega departementa so na zborovanju v Parizu dne 5. t. m. sklenili resolucijo, kjer izjavljajo, da obstoji samo ena revolucijska internacionala, in sicer moskovska. Obenem pozivljajo splošno zvezo strokovnih organizacij, da se izjavi za sodelavca s politično revolucijsko organizacijo. Kongres strokovnih organizacij, ki se v kratkem sestane v Orleansu, mora sedaj končno javno zavzeti svoje stališče napram komunizmu in ruski revoluciji ter določiti stališče francoskih strokovnih organizacij k moskovski internacionali.

+ Severno-šlezviško ozemlje pripade k Danski. Pri ljudskem glasovanju dne 6. t. m. o zakonskem predlogu glede priključitve severno-šlezviških ozemelj k Danski, je po dosedaj znanih poročilih glasovalo za predlog 613.954 oseb, proti predlogu pa 19.726 oseb. S tem je doseženih 55 % glasov, kakor jih predpisuje ustava.

Dnevne novice.

— Podružnica »Slomškove zveze za kočevski okraj vabi vse člane Slomškove zveze, k odkritju spominske plošče jezikoslovca p. Stanislava Skrabca, ki se vrši dne 12. septembra t. l. v Hervači pri Ribnici ob 11. dopoldan. — Predsednik.

— Orlovski tabor pri Sv. Gregorju dne 5. septembra je bil lepo uspela katoliška manifestacija. Nad tisoč oseb je obiskalo gregorjski tabor od vseh strani: iz Ribnice, Kočevja, Loškega potoka, Sodražice, Gore, Dobropolj, Skočjana, Višnjegore, Ljubljane i. dr. krajev. Na velikolaški postaji je velikolaški Orel (30) z naraščajem (28) sprejel in v lepem sprevodu, z višjegorsko godbo na čelu, vodil skozi Velike Lašče na goro Sv. Gregorja goste, ki so prišli z vlakom. Razdrt slavolok na postaji, ki so ga Orli postavili na čast gostom, je pričal, kako se tudi v Laščah širi blejska kultura in utrija orlovske vrste. Ob poldvanajstih se je ljudstvo, z Orli in Orlicami v sredi, strnilo krog oltarja, naslonjenega na cerkev pred domom in šolo (rojstno hišo † dr. Krika) ter ob zvokih godbe in pevskega zbora sledilo sv. maši g. svetnika Krumpstarja. Top je oznanjal okolici svečanost gregorjskega odlovskega dne. Po kosilu se je še enkrat združilo ljudstvo k slovesnim litanijam, potem pa je poslušalo govore in pozdrave zastopnikov O. Z., dijaštva, duhovščine in Kmetske zveze, ki so pojasnjevali namen in pomen orlovske organizacije, ki je na Dolenjskem še malo razširjena. Tabor je bil veliko zadoščenej za g. župnika sv. gregorjskega, ki se 22 let veliko trudi za napredek katoliške prosvete in je z veliko požrtvovalnostjo vodil zidavo doma, ki oznanja slavo zavednih Gregorcev. Telovadba (Orli, Orlice, dečki) je bila taborjanom zelo všeč, posebno višnjegorske Orlice in pogumna ribniška vrsta. Našteli smo na taboru naraščaja 52, Orlov 110, Orlic 42, nad 50 narodnih noš, več konjenikov in zastopnike duhovščine iz cele dekanije. Več starih znancev, ki žive že dolgo v drugih krajih, je prišlo pogledat, kako se probujajo Dolenjci, znani največ le po surovih nastopih samostojnih. Čudili so se, da je prišel pozdravit Orle tudi župan iz Velikih Lašč, ki so preje le Sokole pozdravljale, in da ni g. Pucelj komandiral svojih zvestih, naj gredo tudi k Sv. Gregorju podirat mlaje (eden je meril 34 m) in prepetat Orle. Morebiti se oprimejo naši nasprotniki bolj človeških manir, tudi v nočnem času in v Laščah, kjer so v soboto oponašali zverine vseh vrst. Čast gregorjskim fantom, ki so cel teden pridno delali za tabor; priborili so z delom in dostojnim nastopanjem čast svojemu kšaju. Njihov zgled bo svetil in v nemal mladino ribniškega in laškega okraja za orlovsko delo.

— »Zločin nad domovino« naj čita vsak, ki hoče vedeti, kdo je kriv bratomornega boja v naši domovini. Pisatelj knjižice je obdelal varino tako nepristransko in resnično, da je zaprl nasprotnikom sapa, kakor je razvideti iz trdovratnega molka, ki vlada v prizadetih krogih nad njeno vsebino. Z molkom hočejo uiti vsem očitkom, zato bodi naša dolžnost, da zanesemo knjižico med vse sloje naroda in ga tako izpeljemo iz napačnih domnev, ki jih je bil vajen doslej. Izvod stane 4 K; več skupaj 3 K 50 vin. Razpošilja jo Katoliška Liga v Ljubljani.

— Mladinski tabor na Trati. Dne 22. avgusta se je vršil na Trati v Poljanski dolini orlovski mladinski tabor, ki je uspel nad vse pričakovanje sijajno. Številne čete Orlov in Orlic in naraščaja, vse polne navdušenja in orlovske samozavesti, mnogobrojne množice, ki so se zbrale od vseh strani na tabor, vse to je še dvignilo pogum našemu mlademu »Orlu«, ki se je dvignil prejšnji dan na Trati, da tekmuje z brati, ki ga obdajajo na vseh straneh. — Prvi je dospel na Trato bratski žirovski odsek, ki sta ga sprejela br. Demšar in Stanonik na konjih. Br. Demšar je v kratkem a iskrenem pozdravu naglašal orlovsko bratstvo in se zahvalil za številno udeležbo. Z žirovskim Orlom so prišli tudi naši bratje iz zasedenega ozemlja. Njih navdušenja za orlovsko stvar ni zadržala niti demarkacijska črta, niti slabo vreme, niti dolga cesta. Nato je šel žirovski odsek skupno z našimi fanti Orli naproti bratskim četam, ki so imele priti po cesti iz Škofje Loke. V narodnih nošah so sledila naša dekleta, ki so obdarovala udeležence s šopki, in nato številno ob instvo. Kmalu so jeli prihajati okrašeni vozovi, za njimi so se začeli zvoki orlovske himne: čete Škofjeloškega okrožja in drugih odsekov prihajajo! Na čelu orlovske godbe iz Selc, nato dolge vrste Orlov, Orlic in naraščaja iz Škofje Loke, Stare Loke, Selc, Št. Vida, Radovljice itd. Goste je navdušeno pozdravil br. Stanonik, nakar je odgovoril v ognjevitih besedah škofjeloški načelnik. Orlovske čete so se z ljudstvom vred razvile v dolg sprevod, ki je ob donečih zvokih godbe — kakor zmagoslaven vhod — odkorakal skozi Gorenjo vas na Trato pred cerkev. Tu je pozdravil udeležence g. župnik Brajec Josip. V svojem govoru je izrazil željo, da bi prodrli orlov-

ska načela ne samo v Poljanski dolini, ampak po celi Sloveniji in Jugoslaviji in da bi se končal preprič med brati istega naroda. Nato se je vršila služba božja. G. spiritual Potočnik Ciril je v krasnem cerkvenem govoru razvijal in povdarjal misel, da morajo biti tudi naša mladost, naše zdravje in cvetoča moč Bogu posvečena. Po govoru je daroval sv. mašo in z njo je bilo dopoldansko slavlje zaključeno. Popoldne so dospeli še naši bratje iz Horjula, ne meneč se za dolgo in težavno pot. Kmalu so se jeli zbirati na telovadišču množice gledavcev, čeprav je bil napovedan začetek telovadbe še le za 4. uro. Že dolgo pred štirimi so bili vsi prostori zasedeni, vse je radovedno pričakovalo začetka. Godba zaigra orlovsko himno, telovadba se prične. Z napeto pozornostjo je spremljalo občinstvo precizno izvajanje težkih vaj Orlov in Orlic, zlasti je ugajala ljubka »Orlovska himna« Orlic, moreška in proste vaje naraščaja. Glavna in najtežja točka bogatega sporeda pa je bila odrodna telovadba članov in naraščaja. Tako dobro in sigurnega izvajanja skoro vratolomnih vaj Tratarci dosedaj še nismo videli. Občinstvo je občudovalo čudovito spretnost telovadcev in jim navdušeno ploskalo. — Med telovadbo in sploh pri celem taboru je izvrstno svirala orlovska selška godba, ki je mnogo pripomogla k tako sijajnemu uspehu. Po telovadbi so nastopili govorniki, tako g. gimn. profesor Gorjanc, br. predsednik škofjeloškega okrožja Terčelj, in br. Gogača iz Poljan. Po gorjih se je razvila med udeleženci prisrčna zabava in le prehitro je prišel čas ločitve. S čutom hvaležnosti smo se poslovili od bratov in sester, oni pa so odnesli seboj prijetno zavest, kot jo ima človek, ki je izvršil kaj velikega in dobrega.

Naš novo ustanovljeni Orel šteje že skoro 40 članov in njegovo število še vedno raste. Zlasti vlada veliko zanimanje za naraščaj. Upamo, da se ob letu zopet vidimo. Bog živi!

— Velik protestni shod hišnih posestnikov. V sredo, dne 15. t. m. se vrši v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani ob 4. uri popoldne velik protestni shod hišnih posestnikov iz cele Slovenije, na katerem bodo poročali tudi zastopniki iz Srbije in Hrvatske. Dolžnost vsakega hišnega posestnika je, da se tega shoda sigurno udeleži. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. (K)

— Poziv rezervnim častnikom, ki še niso sprejeti v našo vojsko. Gospod minister vojne in mornarice odreja: »Da vsi rezervni oficiri iz bivše Avstro-Ogrske in Črnohorske vojske, kateri so sprejeti z ukazom v našo vojsko in kateri so predložili prošnjo za sprejem v našo vojsko, a še niso sprejeti, takoj, a najkasneje do 10. septembra 1920 vpošljejo neposredno svojim pristojnim pukovskim okružnim komandam, katerim pripadajo, oziroma kjer žive, v obliki prijave (raporta) po pošti priporočeno (ali osebno oddati, ako je komanda v istem mestu), svoje podatke v sledečem: 1. Čin in rod orožja; 2. Ime in priimek; s polnim očetovim imenom v sredini; 3. Kdaj je rojen (dan, mesec in leto); 4. Kje je rojen (kraj, občina, okraj); 5. Kje je pristojen (občina, okraj); 6. Kraj stalnega bivališča (službovanja); 7. Naziv pukovske okružne komande, v kateri živi; 8. Civilni poklic (obr); 9. Služba v stalnem kadru (dijaški rok; polni rok; skrajšani rok); 10. Kdaj je dobil poslednji čin (dan, mesec, leto); 11. Katero službo v glavnih potezah je vršil v vojski v letih 1912—1919; 12. Njegovo zadnje odeljenje; 13. Uporabljivost (za četo, stroj ali pisarno); 14. Kdaj in s katero naredbo oglašen za invalida, ali da je za četno službo nesposoben; 15. opomba. — Vsi oni rezervni oficiri, ki ne bi postopali po prednji naredbi, kakor tudi oni, ki bi poslali netočne podatke, se bodo pozvali na odgovor in se bode ž njimi najstrožje postopalo po zakonu.

— »Slov. dijaška zadruga v Pragi« sporoča: Na enketi deželne vlade in podpornih fondov se je odločilo, da se onim dijakom, katerim je študij v domovini omogočen, zlasti pa začetnikom, ne bo delilo podpora za inozemstvo. Vsled tega tudi »Slov. dijaška zadruga v Pragi« ne bode mogla navedenih podpirati.

— Kongres jugoslovanskih zdravnikov. Dne 6. t. m. dopoldne je bilo v veliki saborski dvorani v Zagrebu zasedanje II. skupščine jugoslovanskih zdravnikov, katere se je udeležilo do 400 zdravnikov iz vseh krajev Jugoslavije. Razpravljali so o stanovskih in splošnih medicinskih vprašanjih. Kongres je otvoril predsednik dr. Jovanović. Kongresa se je udeležil poleg vladnih poverjenikov, mestnega načelnika, dekana medicinske fakultete in zastopnikov raznih kulturnih in strokovnih udruženj tudi ban dr. Laginja. Po predsednikovem pozdravnem nagovoru so govorili predsedniki zdravniških društev iz Zagreba, Ljubljane in Belgrada, nakar je pozdravil udeležence tudi ban, ki je želel kongresu, da bi mogel kar najuspešneje delovati v korist vsemu narodu, Dekan medicinske fakultete je pozval navzoče, naj pregledajo uredbo medicinske fakultete.

Nato so udeleženci odobrili poslovni red kongresa in pričelo se je razpravljanje o stanovskih in strokovnih vprašanjih.

— **Železniška nesreča na Vrhniki.** Dne 2. septembra je zavozil vrhniški osebni vlak na postaji Vrhnika na napačni tir in je zadel v neki prazen voz s tako silo, da je bila poškodovana lokomotiva, osebni voz in tovorni voz, v katerega se je vlak zaletel. Ranjen ni bil nihče, ker je strojevodja Wauch se pravočasno zapazil, da je zavozil na napačni tir. Povzročena škoda znaša približno 100.000 kron.

— **Za Cankarjev spomenik na Vrhniki** je izročil g. Birk iz Clevelanda 140 dolarjev, ki sta jih nabrala g. Ciril in Franc Kunstelj z Vrhnike v Clevelandu. Srčna hvala za željo, da bi dobili vrli ameriški Slovenci i tu mnogo posnemovalcev. — Odbor za Cankarjev spomenik na Vrhniki.

— **Tatvina.** Posesniku Matiji Dolencu na Praprotnem v Selški dolini je bil ukraden ročni voz in siva vozna plahta. Škoda znaša 4000 kron.

Pričetek šol.

Na drž. realnih gimnazijah v Ljubljani, to je na slovenski (Poljane) in na nemški (Sv. Jakob) se bodo vpisovali učenci v II. — VIII. razred 18. septembra t. l. dopoldne in popoldne. — Ponavljalni in dodatni izpiti bodo 16. in 17. septembra. — Otvoritvena sv. maša bo 20. septembra ob 8. uri za vse razrede skupno v stolni cerkvi sv. Nikolaja, oziroma v Križankah, redni pouk pa se prične dne 21. septembra ob 8. uri. — V prvi razred se na slovenski realni gimnaziji učenci ne sprejemajo več, pač pa bodo na nemški še jesensko vpisovanje in sicer dne 15. septembra dopoldne. — Natančnejši podatki so nabiti na črni deski ravnateljstva.

— **Pričetek šolskega leta 1920/21 na I. državnih gimnazij in državnih realki v Ljubljani.** Prijava učencev za I. razred in onih za 2. do 8. ozir. 2. do 7. razred, ki prihajajo z drugih zavodov, v sredo 15. septembra od 8. do 12. ure v ravn. pisarni. Zglasiti se je v spremstvu staršev ozir. njihovih namestnikov in prinesiti s seboj zadnje letno izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za I. razred se vrše v četrtek dne 16. septembra ob 8. uri; oni za 2. do 8. ozir. 2. do 7. razred prično v četrtek dne 16. septembra. Ponavljalni in dodatni izpiti se vrše 16. in 17. septembra. Vpisovanje učencev, ki so že doslej obiskavali zavod, in na novo sprejetih v soboto 18. septembra točno ob 8. uri v razredih, v katere spadajo. 20. septembra ob 8. uri sv. maša. 21. septembra točno ob 8. uri se prične redni pouk. Natančnejša določila o pričetku šolskega leta so objavljena na uradni deski v avli. Ravnateljstvo.

— **Državna trgovska šola v Mariboru.** Vpisovanje v četrtek dne 16. septembra od 8. do 11. ure v Cafovi ulici št. 9, I. nadstropje. Pismeni sprejemni in ponavljalni izpiti se prične v petek dne 17. septembra točno ob 8. uri ravn. pisarni. V pripravljani razred se sprejemajo samo dečki. Redni pouk se prične v torek dne 21. septembra. Vse druge podrobnosti so razvidne iz oglasa v šolskem poslopiju.

Ljubljanske novice.

Izpremembe pri o. jezuitih v Ljubljani. Premeščeni so: P. Anton Bukovič iz Ljubljane v Skopje (Srbija), P. Ivan Pristov iz Zagreba v Ljubljano, P. Jos. Sečnik je nameščen v Ljubljani.

Iz Poročena sta bila v frančiškanski cerkvi 6. t. m. g. Jože Černe, učitelj v Trzinu z gđe. Francico Mrak, učiteljico istotam.

Iz P. Z. »Ljubljana«. Zbirališče danes ob 2. uri v Zvezdi.

Iz »Ljovski tat« se imenuje Gerstäckerjeva ljudska igra v petih dejanjih (sedmih slikah), ki je predelana za slovenske odre, in ki jo bo ljudski oder prizoril v nedeljo, dne 12. septembra ob 8. uri zvečer. Ta igra bo izšla kmalu v natiskano in bo na razpolago vsem odrom na deželi. Zelo pripravna je za igranje, ker ne zahteva komplicirane scenerije in ima malo vlog ter je lahko umljiva in zelo učinkovita. Zato priporočamo odrom na deželi, ki jo morda mislijo vprizoriti, da si ogledajo to nedeljsko predstavo.

Iz Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo opozarja slovensko občinstvo na svojo današnjo manifestacijo. Ob 8. uri je sestanek dobrovoljcev in gostov v društvenih prostorih; ob pol 10. uri v garnizijski bolnišnici spominska služba; ob 11. uri v Unionu manifestacijsko zborovanje z referatom o dobrovoljskem pokretu. Zvečer prijateljski sestanek v Unionovi dvorani s sodelovanjem vojaške godbe. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Pozivamo občinstvo, da se teh prireditvev udeleži v častnem številu, da pokaže javno, kako vé ceniti delo jugoslovanskih dobrovoljcev v borbi za osvobodjenje slovenske domovine!

Iz Velik citrarski koncert priredi v soboto, dne 11. t. m. v veliki dvorani hotela Union klub »Favorit«. Na sporedu se

nahajajoče točke so izbrane in zelo zanimive. Opozarjamo cenj. občinstvo, da naj se vsakdo tega velikega citrarsko umetniškega koncerta udeleži, ker takega še ni bilo v Ljubljani. Poslušalci bodo pri tem nastopu čuli nekaj izrednega. Predprodaja vstopnic je od četrtega naprej v trafikih Prešernova ulica 54 nasproti glavne pošte in na dan prireditve pri večerni blagajni. (k)

Iz Katoliška Liga ima odborovo sejo v četrtek dne 9. septembra ob pol 6. uri popoldne v »Dobrodelnosti«. Poljanski nasip. Vsled izredne važnosti se prosji za polnoštevilnost. (K)

Iz Osrednja zveza javnih nameščencev in vpokojencev ima v soboto, 11. t. m. ob 20. uri v mestni posvetovalnici važno sejo širšega odbora. Ker gre za ugotovitev načina, kako končno rešiti naše eksistenčno vprašanje, je prisotnost vseh odbornikov neizogibno potrebna.

Iz Moško truplo v Ljubljani. Čolnarji iz Podpeči so zapazili te dni v Ljubljani plavati moško truplo, katerega se pa niso upali potegniti iz vode, ker so mislili da se sme to storiti le v navzočnosti kake oblastvene komisije.

Parlamentarna zajednica in proračun.

Belgrad, 7. septembra. Člani parlamentarne zajednice so podali v finančnem odboru izjavo glede oktroiranja državnega proračuna. V izjavi poudarjajo, da je narodno predstavništvo odobrilo dvanajstine do konca avgusta 1919. Nato je nastopila Davidovičeva demokratska vlada, ki ni hotela sklicati narodnega predstavništva, tako da se proračun ni mogel parlamentarno rešiti. Ko je nastopila Protičeva vlada, je predložila dvanajstino od 1. septembra 1919 do konca maja 1920. Demokrati so pa onemogočili parlamentarno rešitev s tem, da se niso udeleževali sej. Pod prvo vlado dr. Vesnića je finančni odbor začel z razpravami o proračunu, ko je pa izbruhnila kriza, je finančni odbor prenehal delovati. Finančni minister dr. Stojanović ni zahteval sklicanja finančnega odbora, marveč je dosegel, da je vlada državni proračun oktroirala. Proračun more dovoliti edinole narodno predstavništvo.

Eksistenčni minimum 7200 kron.

Belgrad, 7. septembra. Finančni odbor je danes dopoldne in popoldne razpravljaj o zakonu glede osebne dohodnine. Jugoslovanski klub je dosegel, da se je povišal eksistenčni minimum od 1600 na 7200 K.

Koroški plebiscit.

LDU Celovec, 7. septembra. Danes je plebiscitna komisija izdala 8 razglas, ki razlađa pojem rednega bivališča z ozirom na pogoj, na katerega je vezana glasovalna pravica. Nadalje se v tem razglasu določa, da glasujejo upravičenci v oni občini, v kateri so imeli svoje redno bivališče dne 1. januarja 1919.

LDU Celovec, 7. sept. Z ozirom na to, da se množe primeri, da celovški magistrat kaznuje naše državljane, ki prihajajo sem po opravkih in ker nimajo v redu svojih potnih listin, se opozarjajo vsi, ki hočejo potovati v pas B, n. pr. v Celovec, da morajo imeti pravilne potne listine in da si morajo preskrbeti tudi vizum avstrijskega delegata v plebiscitni komisiji, drugače zapadejo kazni.

LDU Celovec, 7. septembra. Včeraj se je uvedla dvakratna poštna avtomobilna zveza med Vetrinjem in Celovcem.

LDU Celovec, 7. septembra. Politična cenzura za poštno pošiljkatve med conama A in B je odpravljena. Poštne pristojbine so se za promet med obema conama zenačile z onimi, ki veljajo za notranji promet v Jugoslaviji.

LDU Celovec, 7. septembra. Bolezen dr. Cvijića se je obrnila znatno na bolje.

Dr. Trumbić se urne v Belgrad.

LDU Zagreb, 7. septembra. »Jutarnji list« javlja iz Belgrada, da je ministrski predsednik dr. Vesnić prejel od dr. Trumbića brzojavko, s katero naznanja, da bo prišel dne 9. t. m. v Belgrad v spremstvu regentov. Obenem pride tajnik Pavlovič, ki bo prevzel mesto pomočnika ministra za zunanje stvari.

Izvoz pšenice dovoljen.

LDU Belgrad, 7. septembra. (Uradno) S sklepom začasnega finančnega odbora ministrov od 10. avgusta t. l. št. 14.401/IV št. 8448 objavljeni v 76. številki »Službenih Novin«, se prepoveduje izvoz pšenice. Na svoji seji dne 2. t. m. je začasní finančni odbor ministrov na predlog finančnega ministra sklenil, da se izjemoma dovoli izvoz 15.000 vagonov pšenice in da sme to količino pšenice vsakdo svobodno kupovati in izvažati v inozemstvo, ko zavaruje valuto in plača izvozno carino. Ob izvozu bo moral vsak izvoznik predložiti carinar-nicam razen dokaza o zavarovanju valute tudi uverjenje ministrstva za prehrano in obnovo zemlje, da je ministrstvu in natura oddal davščino, predpisano po členu 189 predloga o finančnem zakonu za 1920/21, ki se glasi: Minister za prehrano in obnovo zemlje se pooblašča, da sme od izvoznikov ljudskega in živinskega živeža in drugih poljskih pridelkov brezplačno zadržati 5 do 10 % izvoznega blaga za obnovo in prehrano v prvi vrsti pasivnim krajem. Razen teh uvajanj in zavarovanja valute ter navedene davščine se ne zahtevajo nobena druga posebna dovoljenja pri izvozu tega kontingenta pšenice. To se daje na znanje vsem interesentom s pripombo, da se je zaprosilo prometno ministrstvo, naj naroči vsem prometnim ustanovam, da se pšenica, namenjena na izvoz, ne sme sprejeti v izvažanje brez uvečenja in zavarovanja valute ter davščine in natura. — Od direktcije carin dne 3. septembra 1920 št. 56.567.

vati in izvažati v inozemstvo, ko zavaruje valuto in plača izvozno carino. Ob izvozu bo moral vsak izvoznik predložiti carinar-nicam razen dokaza o zavarovanju valute tudi uverjenje ministrstva za prehrano in obnovo zemlje, da je ministrstvu in natura oddal davščino, predpisano po členu 189 predloga o finančnem zakonu za 1920/21, ki se glasi: Minister za prehrano in obnovo zemlje se pooblašča, da sme od izvoznikov ljudskega in živinskega živeža in drugih poljskih pridelkov brezplačno zadržati 5 do 10 % izvoznega blaga za obnovo in prehrano v prvi vrsti pasivnim krajem. Razen teh uvajanj in zavarovanja valute ter navedene davščine se ne zahtevajo nobena druga posebna dovoljenja pri izvozu tega kontingenta pšenice. To se daje na znanje vsem interesentom s pripombo, da se je zaprosilo prometno ministrstvo, naj naroči vsem prometnim ustanovam, da se pšenica, namenjena na izvoz, ne sme sprejeti v izvažanje brez uvečenja in zavarovanja valute ter davščine in natura. — Od direktcije carin dne 3. septembra 1920 št. 56.567.

Pomanjkanje kruha v Belgradu.

LDU Belgrad, 7. septembra. Tu vlada veliko pomanjkanje kruha, ker so mnogi peki zaprli svoje delavnice. Vzrok je ta, da so trgovci v strahu, da ne bi komunisti prevzeli mestne uprave, opustili nabavo moke, ker se boje rekvizicij.

Proti morilcem grofa Tisze.

LDU Budimpešta, 7. sept. (MKU) Budimpeštansko divizijsko sodišče je dovršilo dokazno postopanje v Tiszovem procesu. Sledili bodo le še zagovori, potem bo razglašena obsodba. Pravosodni minister Tomcsanyi je dejal sotrudniku lista »Az Est«, da bo divizijsko sodišče sodilo le obtoženega nadporočnika Hüttnerja. Glede drugih obtožencev se bo odločitev odgodila, dokler se ne razjasni vprašanje, ali spadajo obtoženci pred vojaško ali civilno sodišče. O tem se bo odločilo v kratkem.

OBČINSKE VOLITVE V DALMACIJI.

LDU Zagreb, 7. septembra. »Novosti« javljajo iz Belgrada, da se bodo vršile v Dalmaciji občinske volitve še pred volitvami v konstituinto. Zato čakajo na prihod dr. Trumbića, da se vidi, ali se bodo vršile volitve samo v neokupiranem delu ali pa se bo do tedaj izpraznila vsa Dalmacija.

TISKARSKA STAVKA V ZAGREBU.

LDU Zagreb, 7. septembra. V tiskarni hrvatskega tiskovnega zavoda je stopilo v stavko vse tehnično osebje, ki zahteva, da se odpusti tehnični ravnatelj zavoda, ker baje šikanira delavstvo. Vsled stavke niso izšli listi »Obzor«, »Hrvat« in »Domovina«, ki se tiskajo v tej tiskarni.

SPOR MED KOMUNISTI V ZAGREBU.

LDU Zagreb, 7. septembra. Sinoči sta prišla v Zagreb iz Belgrada člana centralnega odbora komunistične stranke Filip Filipović in dr. Marković, da se reši spor, ki je nastal zaradi denarja stranke med zmernimi in radikalnimi komunisti. Zdi se, da bo prišlo do sporazuma.

Borza.

LDU Zagreb, 7. septembra. Devize. Berlin 210—210, Italija 485—495, London 360, Newyork 99.50—105, Pariz 706—713, Praga 165—167, Dunaj 38.50—38.75. Valute: ameriški dolarji 97—98, avstrijske krome 40, carski rublji 125—132, češkoslovaške krome 155—160, angleški funti 360 do 380, francoski franki 700, napoleondori 370—380, nemške marke 200—203, romunski lei 224—225, italijanske lire 470—480.

Prosveta.

pr »Ljubosumnje«. Za »Anfiso« smo doživeli »Ljubosumnje«, za Andrejevem se nam je predstavil Arčibašev. Moramo reči, da napravi Andrejev mnogo boljši utis na nas, bolj verjeten je in manj prisiljen, bolj ruski in zato tudi za vspeh te ruske družbe, ki je tu gostovala, mnogo bolj prikladen. Dejanje v »Ljubosumnju« se zdi nekoliko raztrgano in ni vse tako, da bi neoporočeno moralo stati na onem mestu, na katerem stoji, medtem ko napravi Andrejev kljub temu, da zametava vsa pravila dramatike, vtis enotnosti in nujnosti, da mora stvar biti, kakor je. Kljub temu ima »Ljubosumnje« vse vrline velikih Rusov, nepretirano naravnost in krepko črtano ozadje, ki je še posebno močno v prvem dejanju, ki ob luninem svitu ilustrira vso melkobo ruske duše. To dejanje je bilo ravno radi tega zelo krepko in dobro podanega občutja, zelo dobro. Osnovni problem je v »Ljubosumnju« skoraj isti kot v »Anfisi«: tu možki, tam ženska — le da je Andrejev bolj umirjen, bolj pravičen in manj posploši Osebnost

Jelene Nikolajevne je tako dobro orisana, da si moremo težko misliti boljše, ista lahko trdimo o igri L. Mansvjetove, ki podala par zelo sijajnih mest, n. pr. prizor ob klavirju. Tak je bil tudi Sergej Petrovič, ki ga je predstavil Muratov. Manj naravnemu prizoru, ko se bori s knezom, je sledil dovršeno finale drame, ki je vzbudil celoten utis verjetnosti. Vloga Andreja Ivanoviča je bila zame do sedaj problem. Ali je to intrigant, ali je samo Sergejev prijatelj ali celo kaj drugega? Verjetno slike tega značaja nismo doživeli. Danes ga dojmimo. On je fanatik, ki je obenem Sergejev prijatelj, a kar napravi, ne napravi iz golega prijateljstva do Sergeja: vodila sta ga oba motiva. Tako nam ga je podal Sabelski; ta vloga skoraj ne more biti bolje igrana, kot smo jo videli tu. Naj omenim še Putjato, ki je podal pravi tip kneza Derbeljanija, tega surovega človeka, neolikanega in drznega v svojem nastopu. Semjon Semjonovič in dr. Kovalenko ter vsi ostali so bili izborni; podali so nam cele ljudi in s svojo naravno, globoko zamišljeno in neprisiljeno igro podali dramo dovršeno v celoti in delali čast ne samo sebi in pisatelju, ampak celemu svojemu velikemu narodu. Mi smo jim hvaležni za to gostovanje, ki je završilo s francosko komedijo »Papa«, lahko igro manjše vrednosti, ki jo je le rutina in zmožnost igralcev potegnili iz polne nezanimivosti. Da taka igra ni hvaležna niti za najboljšje igralce, se je pokazalo to pot. — Fb —

pr Dr. P. Gvido Rant, O. F. M.: **Postanek sveta** na podlagi naravoslovja in Biblije. Ta 125 strani obsegajoča knjižica je VI. in VII. zvezek in Mostarju izhajajoče zbirke »Savremena pitanja«. Namen ima dckazati, da si naravoslovje in sv. pismo glede začetka sveta ne nasprotujeta ter pojasnjuje v ta namen nauk sv. pisma in sv. vere ter sedanje vede o postanku sveta. Knjižica je spisana za izobražene ljudi in je posebno v današnji veri in verskim problemom tako sovražni dobi zelo priporočljiva. Prodaja se v Jugoslovanski knjigarni in stane broš. 12 K.

pr **Vstajenje**, koračnica (Op. 7) za dvoje citer komponiral Jos. Fr. Breznik, cena 15 kron. Založnik I. jugoslovanski citrarski klub »Favorit« v Ljubljani. Naroča se pa pri tvrdki Ig. pl. Kleinmayr in Ferd. Bamberg v Ljubljani Opozarjamo, da je omenjena koračnica ravnokar izšla in bila poklonjena Nj. Visočanstvu regentu Aleksandru. Originalni okraščeni eksemplar je pri tvrdki Ig. pl. Kleinmayr in Ferd. Bamberg od četrtega naprej razstavljen. Ker ni velike množine naprodaj, naj si vsak ljubitelj čimprej preskrbi koračnico »Vstajenje«.

Orlovski vestnik.

Orlovska zveza priredi v nedeljo, dne 12. septembra 1920 ob pol 4. uri v veliki dvorani »Uniona« telovadno akademijo. Ob tej priliki se bodo razdelila tudi darila in diplome tekmovalcem. Vsi prijatelji orlovstva vljudno vabljeni.

Dijaški vestnik.

d **Tovarišem gorenjske podružnice!** Vse tovariše iz radovljiškega okraja (Radovljica, Jesenice, Bled itd.) vabim na ustanovni občni zbor »Blejske podružnice«, ki se vrši v nedeljo 12. t. m. ob 4. uri popoldne v dvorani izobraževalnega društva na Bledu. »Kranj-Tržiška podružnica« se ustanovi v ponedeljek 13. t. m. ob 10. uri dopoldne v Kranju. Občni zbor bo v Ljudskem domu, kamor so vabljeni vsi tovariši kranjskega in tržiškega sodnega okraja. Dnevni red za oba občna zbora: 1. Poročilo odbora gor. podružnice, 2. Volitev novega odbora, 3. Program dela, 4. Slučajnosti. — Vse odbornike Gor. podružnice SDZ, pa prosim, da se sigurno udeležijo zadnje odborove seje, ki se vrši v nedeljo 12. t. m. ob pol 10. uri na Brezjah pri Finžgarju. Gre zlasti za ureditev in določitev mej novoustanovljenih podružnic. — M. Bitenc, predsednik.

Gospodarstvo.

g **Zigovanje vojnih in predvojnih posojil.** Finančna delegacija v Ljubljani objavlja uradno: Vsled nepričakovanih zaprek se je moralo popisovanje, zigovanje vojnih in predvojnih posojil, ki bi se imelo pričeti dne 6. septembra 1920, odložiti ter se bo po naročilu ministra financ pričelo šele 16. septembra 1920 ter končalo namesto 20. odnosno 25. septembra šele 30. septembra odnosno 5. oktobra 1920.

g **Pirit v Srbiji.** Brezumno društvo bakrenih rudnikov v Maidan-Peku se je obnovilo in začelo zopet z eksploatacijo pirita. Tako bo sedaj mogoče nabavljati v naši državi pirit za kemijske tovarne v Hrastniku, Koprivnici in Subotici, kakor tudi za celulozne tovarne v Drvaru, Reberci na Štajerskem in v Goričanah pri Medvodah. Pirit je nujno potreben za izdelovanje kemikalij in pri proizvodnji celuloze in papirja.

g Rumunija nam nudi trgovske ugodnosti. Predsednik rumunske vlade Take Jonescu je obvestil našega finančnega ministra, da se morejo plačati vse nabave v Rumuniji z lei, oziroma dinari. Ta odlok rumunske vlade bo v mnogem olajšal delo naši trgovinski komisiji, ki se mudi sedaj v Rumuniji radi gotovih dobav za našo državo.

Fr. Zaren: NAŠA VALUTA.

Kapitalisti, špekulantje, borzijanci in ljudje njihove vrste imajo izvrsten nos za situacijo dneva. Neštevilne vezi, ki jih vežejo med seboj preko državnih mej in ki segajo v ministrske pisarne, njihovo natančno poznavanje domačega trga, vse to daje njihovi sodbi o gospodarskem položaju in o njegovem razvoju v bližnji bodočnosti precejšnjo mero verjetnosti. Slika tega javnega kapitalističnega mnenja pa je gibanje cen na borzah. Zato so borzna poročila eno najboljših sredstev za presojanje položaja in zanimanje za nje je znak gospodarske naobrazbe in zrelosti. En sam pogled v naše časopise, njihovo nepopolno in neredno poročanje o tej stvari nam kaže v tem oziru našo zaostalost.

Ko se je začela pred kakimi tremi meseci dvigati naša valuta, ko je dosegel dinar liro in je bilo inozemsko časopisje polno poročil o neizmernem bogastvu naše žetve in o pogajanju tujih držav za izvoz, takrat so prorokovali odlični finančniki stalno rast naše valute. Znana dunajska kapaciteta se je izjavila, da bo dosegel dinar frank.

Prišlo pa je drugače. Mi, ki ne le da nimamo na vodilnih mestih dalekovidnih gospodarskih politikov, ki bi delali velikopotezno, dosledno in po načrtu in ne opustili ničesar, kar bi utegnilo dvigniti naš denar, smo dobili ministrsko krizo, ki se je vlekla kakor morská kača. Poročila o žetvi so se izkazala pretirana. Nastopila je rumunska in bolgarska konkurenca. Avstrija je ustavila plačevanje predujmov, kakor je bilo sklenjeno. Naša valuta je začela rapidno padati. Za 100 lir n. pr. je bilo treba plačati pred mesecem 400 kron; pred kratkem 560 kron. Dolar, ki se je dobil takrat za 50 kron, je veljal 30. t. m. 112 kron itd. Ker se mi zdi, da smo najnižjo točko vendarle že prekoračili in da se bo naša valuta zopet začela dvigati iz sedanjega neugodnega stanja, mislim, da bo zanimal kratek pregled gibanja deviznih cen na zagrebški borzi za dobo sedanje krize.

Table with exchange rates for various cities: Dan, Berlin, Italija, Švca, New York, Pariz, Praga, Dunaj. Columns contain numerical values representing exchange rates.

31. pr. m. je torej nastopil preobrat. Naš denar se zopet dviga. Danes že peti dan. Ta pojav se da razlagati z ugodnejšim političnim položajem, ki je nastal po konsolidaciji vlade, po njeni deklaraciji, ki je napravila dober vtis, ne v zadnji vrsti tudi po obisku dr. Beneša in po ustanovitvi maie entente. Ugodno vplivajo na javno mnenje gotovo tudi vsi poizkusi merodajnih faktorjev, dvigniti naš denar. Tako zadnja valutna konferenca na belgrajski borzi, poročila, da se bo v kratkem dovolil izvoz nekaterih predmetov brez zagotovitve valute, n. pr. vina, opeke, karbida, sira, mineralne vode itd. Po zadnjih poročilih se pripravljva regulacija dinarjevega tečaja,

kar bi preprečilo brezvestno špekulacijo gotovih bank. Ugodno vpliva sklenjena kompenzacijska pogodba z Avstrijo, tudi s Češko izgleđa, da bo trgovska pogodba kmalu sklenjena, po kateri bomo izvozili med drugim 5000 vagonov žita. Kako dolgo bo trajalo to dviganje našega denarja, je seveda drugo vprašanje. Gotovo je, da bodo izvoznikarji, gotove banke in drugi krogi, ki imajo interes na tem, da naša valuta nizko stoji, vse poizkusili, kako bi izpremenili sedanji položaj. Sicer se pa ne da z gotovostjo nič reči. Gibanje cen je plod toliko nepreračunljivih faktorjev, da je vsaka prognoza, bodisi še tako strokovnjaška, zelo tvegana reč.

Turistika in sport.

Innsbrucker Sportverein v Ljubljani. V torek in sredo, dne 7. in 8. septembra vsakokrat ob pol 18 uri se vršijo na prostoru Ilirije ob državnem kolodvoru internacionalne nogometne tekme med prvimi moštvi Ilirije in Innsbrucker S. V. Innsbrucker S. V. je prvak Tirolske, prvorazredni klub ter je dosegel v prosti pomladanski sezoni lepe rezultate. Protí Wiener Sportklubu je igral prvi dan 1 : 3, drugi dan 1 : 5. Ker sta po rezultatih sodeč obe moštvi precej enaki, obetajo biti tekme jako interesantne in zelo napete. Vstopnina sedež prve vrste 24 K, druge vrste 16 K, stojišče 10 K. Za člane in dijaké (toda le v predprodaji) 6 K. Predprodaja vstopnic se vrši od pondeljka naprej v drogeriji Kanc v Židovski ulici in pri trvdki Svetla, Mestni trg, za sedeže in navadna stojišča; dijaške (članske) vstopnice se bodo pa za oba dni dobile pri blagajni

na prostoru Ilirije v torek od pol 18. do pol 20. ure. Tekme se bodo vršile ob vsakem vremenu. Blagajne se odpro eno uro pred začetkom tekme. (k)

Ljubljanska poroča.

Pod predsedstvom dvornega svetnika Regallyja je ljubljanska poroča večeraj razpravljala o dveh slučajih. V prvem slučaju so se zagovarjali France Babnik, Peter Štalc, Leopold Sever in Ivan Kristan, od katerih sta bila Franc Babnik in Peter Štalc obtožena, da sta iz zaklenjenega skladišča popirnice v Goricanah izmaknila 2. junija 1920 dva jermena v vrednosti 11.044 kron. Leopold Sever in Ivan Kristan sta pa bila obtožena, da sta ukradena jermena skrivala hoteč ju prodati. Babnik je bil tudi obtožen, da je veliki teden na škodo »Ribarskega kluba Sava« v reki Sori vlovil 7 sulcev v vrednosti 2450 kron. Obtožbo je zastopal dvorni svetnik Trezn, Babnika je zagovarjal dr. Wurzbach, Štalca dr. Grablovič, Severja dr. Stare in Kristana dr. Kreč. Protiniki so soglasno potrdili pri Babniku in pri Štalcu tatvino in pri Severju udeležbo pri tatvini

jermenov, zanikali so pa s 7 da in s 5 ne vprašanje krivde pri Kristanu in pri Babniku glede na tatvino sulcev. Dvorni svetnik Regally je razglasil sodbo, s katero sta bila obsojena Franc Babnik in Peter Štalc na 1 leto, Leopold Sever pa na 15 mesecev težke ječe. Ko so peljali obsojenega Severja v ječo, je skočila k njemu njegova žena, ki je ves dan čakala na njega v prostoru za priče. Ko so jo ločili od moža, se je onesvestila in so jo prijeli krči. Na pomoč sta ji precej priskočila dr. Stare in dr. Kreč. V budih krčih se je Severjeva žena zvijala na klopi v prostoru za priče, mož pa je med tem nastopil svojo kazen: 15 mesečno ječo.

Nato je poorta razpravljala o tožbi, katero je vložilo državno pravdnštvo proti mlinarju Francetu Glaviču, ki stanuje v Dol. Kamencah št. 26. Franc Glavič, katerega je zagovarjal ex offio dr. Pegan, je bil obtožen, da je v noči na 16. julija t. l. ukradel posestniku Jožetu Kozlevčarju v Zatičini iz nezaklenjenega hleva 6 do 7 let staro kobilo, cenjeno na 20.000 kron, star komat, cenjen na 150 kron, in voziček, cenjen na 200 kron. Da je mogel kobilo tiho in neopaženo odpeljati, je nametal pred hlev sveže detelje. Kobilo je naregel v voziček in se odpeljal. Orožniki so ukradene reči zasledili 16. julija popoldne na Pokojišču, kak kilometer od demarkacijske črte, ker sta Glavič in mešetar Ivan Zdravje z Brega nameravala kobilo spraviti čez demarkacijsko črto. Glavič je prvotno trdil, da se piše Jože Zalokar in da je konja kupil, toda orožniki so dognali njegovo pravo ime in da se je Glavič sprl doma z očetom in da se je od takrat naprej klatil ob demarkacijski črti.

Razprava, v kateri se je Glavič zagovarjal s tem, da mu je konja izročil z naročilom, da naj ga prepelje čez demarkacijsko črto neki Gregorič, se je končala tako, da so protiniki soglasno potrdili na nje stavljeno vprašanje, nakar je dvorni svetnik Regally razglasil sodbo, s katero je bil Glavič obsojen na 13 mesecev težke ječe.

Aprovizacija.

a Sekcija vojnih vdov in sirot v Ljubljani pozivlje vse svoje članice te sekcije za Ljubljano in okolico, da se zanesljivo zgledajo v Razpotni ulici v hiši g. Kačarja v Trnovem, kjer se bo delila moka po znanih cenah. Prinesti mora vsaka članica člansko knjižico in plačilno polo kot dokaz. — Moka se bo delila v četrtek popoldne, dne 9. t. m. Vsaka članica naj prinese vrečo seboj.

Zlata moška ura se je zgubila dne 5. septembra 1920 od gostilne št. 7 v Mostah do (pot ob progji) Jenkove ulice 5. Pošten najditelj se naproša, da isto odda proti nagradi v navedeni ulici. (k)

Psiček majhen črn se je zatekel; lastnik naj se zgleda Pred škofijo št. 17 v prtiličju.

Več kolporterjev

za »SLOVENCA« in »VEČERNI LIST« se sprejme takoj.

Olroški voziček, dobro obranjen se prodá. Naslov pove uprava pod št. 3717.

Proda se: Velika preproga (7 m²) plašč, več parov obnošenih moških čevljev, brivski aparat, double-blavo za raglan ali ulster, 2 ženski krili. Prisojna ulica 3 I. vrata št. 4 od 2. do 5. ure.

Ivan Pogačar in poštena Ela Pogačar roj. Kotnik poročena. Radomlje 5. septembra 1920. Prevoje Brez posebnega obvestila.

Dr. Aleksander Pelech zdravnik Zora Mozetič učiteljica. poročena 4. septembra 1920. Zagreb Solkan pri Gorici

Stanovanje pod vsakim pogojem in proti dobri plači (tudi z dvema sstanovalkama) išče gospodična za takoj. Ponudbe na upravo tega lista pod »prov. zacija 10.0.«

Sprejme se izurjena kuharica, zmožna in poštena, tudi domačih opravil. Istotam se sprejme tudi sluzkinja za vsa domača dela. Nastop takoj. Plača zelo ugodna. Zglasiti se je pri Mariji Ogrin, Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 8. 3703

NAZNANILO! Opozarjam stranke, da prevzemam vsa tozadevna naročila kakor tudi moderniziranje klobukov tu v tovarni, v Ljubljani pa ima isto pravico tvrdka Kovacevič i Teisa v Prešernovi ulici št. 5., ne pa gotovi ljudje, kateri hodijo po mestu in prevzemajo naročila za moje ime, proti katerim bodem tozadevno postopal. Velepoštovanjem FRANC CERAR, tovarna slankov in klobukov, Stob, pošta Domža e pri Ljubani

Prostovoljna dražba bo v soboto dne 11. sept. ob 9. uri dop. na Tržaški cesti, Gince 37. Železna blegajna št. 3, skoraj nov landauer, ameriška pisalna miza iz mahagonija, omara za pisarno, močan skobnik in nekaj mizarskega orodja, oprava za jednino sobo, otroški voziček in različne druge stvari.

Proda se kozolec sezidan (topler) s 6 stanti kriti s cementno opeko v Spod. Siški, Celovška cesta 30. 3700

Pomočnik manufakturne stroke, srednjih let se takoj sprejme pri tvrdki Franc Mathes-ovi nasledniki v Brezicah. Prosjio se ponudbe z navedbo plače.

Zupans vo občne Borovnica razpisuje službo tajnika Prosto stanovanje, plača po dogovoru. Nastop takoj.

Oddajala se bodo betonska dela elektrarne v Zagradcu po enotnih cenah s preskrbo vsega materiala. Tozadevna pojasnila se dobe pri tvrdki Mihajl Omahen v Višnjigori, kamor se naj tudi ponudbe pošilejo.

Po zelo znižani cenovi dvokolesa, plašči, zračni ce, sivi in vsakovrstni deli, karšinski stroji in vsakovrstni deli, karšinski bidne svetilke, gorilce i. t. d. Sprejmejo se v popravilo dvokolesa in razni stroji. Pri Batjel-u, Ljubljana Stari trg št. 28

Proda se dobro obranjena mahagonijeva oprava za si: alno sobo. Več se poizve Ulica na grad št. 5. Ljubljana.

Kuharica se sprejme proti dobri plači za gostilno in večja v gospodinstvu. Zahteva se postenost in miren značaj. Ponudbe z navedbo kje se je izučila, na upravo lista pod Poštena do 20. t. m. 2716.

Poln za trgovino, stelažo s 180 predali in veliko stekleno steno prodá Sever & Komp, Ljubljana. 3070

Industrijsko podjetje išče za takojšnji nastop

uradnika popolnoma verziranega v knjigovodstvu in korespondenci. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja, z referencami in plačilne zahteve naj se pošilejo pod »industrijski uradnik« na upravništvo lista. 3704

Braři Utitzove, Praha največja tovarna usnja v Česoslav. republik, specialitete: ševro, ševret, box, usnje za mobilije, antik, itd. Generalno zastopstvo za SHS kraljevino H. SELJAK, Ljubljana.

Novo partija gonilnih jermenov došla. Dobavlja: »Drava«, lozna trgovska in industrijska delniška družba Maribor.

Zasebni učni zavod Legat v Mariboru. 6 mesečni tečaji in 4 mesečni tečaji. Začetek dne 4. oktobra 1920. Tečaji za slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepisje, slovensko korespondenco, nemško korespondenco, navadno računstvo, trgovsko računstvo, knjigovodstvo, slovenski jezik za začetnike, hrvatski jezik, nemški jezik za začetnike, lepomisje, cirilico in obrtno risanje. Obširni prospekt brezplačno. Zasebni učni zavod Legat, Maribor, Vetrinjska ulica 11. I. nadst. sprejema od 11. do 12. ure.

Advertisement for Ivana Supančič roj. Kucler. Includes text about a lost heart, a funeral, and contact information for Josipina and Jakob Terpine.

Inserirajte v „Slovencu“!

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbajns A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJEJE:
Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, L. Ljublj. javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Prispevajte za sklad S. L. S.

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNICI
Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.

LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI
Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.

MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM
»Uranus«, Mestni trg 11.

RESTAVRACIJE
»Perles«, Prešernova ulica.

SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDIČIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Šelenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNEN
Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ZELEZ. IN POLJED STROJI
Erjavec & Turk pri »zlati lopati«
Valvazorjev trg št. 7.
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)

TRGOV. Z USNJEM IN ČEV. LJARSKIMI POTREBŠČINAMI
Sever Andrej, Prešernova ul. 9.

ZALOGA POHIŠTVA.
Fajdiga Filip, Ljubljana.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

M. Kuštrin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 20. Telefon št. 470.

priporoča Avto-kolesa ter vsake vrste gumijevih predmetov, izolirane žice za električno napeljavo, elektrotehnični material po najnižjih cenah.

VINO

dalmatinsko, banatsko, sremsko belo in črno. Slivovko prodaja samo na veliko Tomasović i Visković, Zagreb, Palmotičeva ulica št. 22. Telefon 12-58. Brzjavi: Tomavis-Zagreb.

ANGLEŠKO SUKNO

po strogo solidnih cenah vedno v zalogi:

Obleka za gospode, dečke i. t. d. in vse druge modne potrebščine.

LASTNI MODNI ATELJEJE

Schwab & Bizjak

v Ljubljani, Dvorni trg št. 8.

Pohištvo!

Spalne, jedilne in gosposke sobe. Salonske in kuhinjske opreme od navadnega do najsolidnejšega izdelka. Vseh vrst pohištvo na drobno in na debelo po jako ugodni ceni v zalogi pohištva

Karola Preis-a, Maribor, Slomškov trg 6.

Cenike brezplačno. Za ogled na razpolago brez obveze za nakup.

Grobniča.

nova še popolnoma nerabljena radi družinskih razmer na prodaj. Več pove upraviteljstvo pokopališča Pred Skofijo 17. 3710

Suhe gobe, fižol, laneno seme

kupuje tvrdka z deželimi in gozdumi pridelki

Kmet & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 8.

Zalepke za srečolov

in šaljivo pošto

priporoča v najnovejši obliki

M. TIČAR, LJUBLJANA.

Ortop. tel. zavod

v katerem se zdravi pod zdravniškim nadzorstvom skrivljenje hrbtenice itd.

Stritarjeva ulica št. 7.

Nikar ne kupuj,

dokler si ne ogledaš krasne zaloge

elektr. lestencev in svetilk

Vojnovič & Drug

Wilsonova c. 22. Tovarna: Glince 6.

PFÄFF

šivalne stroje,

PUCH

vozna kolesa,

plašče in cevi

priporoča

Ign. Vok

Ljubljana, Sočna ulica 7.

Spediterji

Artur Wolfmann & Co, Wien I., Neutorgasse 6.

podružnica Leibnitz (carinska mejna postaja),

prevzemanje in strokovna izvršitev odprav v Avstrijo, Češko-Slovaško in Nemčijo. Špecialni oddelek za prevoz žita in sadja v narodne države in Nemčijo. Lastno nakladanje, straženje vagonov in spremstvo.

Najkulantnejši pogoji!

Prvovrstne reference!

ŠIVALNI STROJI

dospeli za rodbinsko in obrtno rabo v vseh oprémah, blago predvojno. Istotam se dobe igle, olje ter posamezni deli, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje

JOSIP PETELINC, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Prva kranjska vrvarna

Ivan N. Adamič, Ljubljana,

priporoča vrvarske izdelke iz prave dolge konoplje, kakor štrange, oglavja za konje, vrvce za perilo, vrvi za seno in transmisije, špage razne debelosti, drete, opasnice (gurte) navadne in za transmisije (Müllergurten), fino izdelane vrvce za okna (Rolloschnur) i. t. d., po najnižjih cenah.

Lastni izdelki!

Tečna postrežba.

Telefon 441.

Benzin,	strojno olje,	kolomaz,
petrolej,	cilindrovo olje,	vazelin,
gonilno olje,	tovot mast,	olje in mast za usojanje

dobavlja promptno

„Mineralna rafinerija“ Dravograd.

Dopise na centralo v Mariboru.

Telefon št. 80.

Brzjavi: Rafinerija.

Novi patentirani električni SONA-zvonec na močni tok.

Pri uporabi Sona-zvonca na močni tok so nepotrebne baterije ali transformatorji.

Enkrat inštaliran Sona-zvonec na močni tok ne potrebuje nikake skrbi več in nepovzroča nikakih nadaljnjih stroškov.

Sona-zvonci se izdelujejo za vsako napetost (istomerni ali izmenični tok). Razlike v napetosti do 80 voltov nimajo na zvonec nikakega vpliva.

Sona-zvonci so cenejši kot zvonci za baterije ali s transformatorji in delujejo trajno dobro. Poraba toka (0-25 Amp.) je minimalna.

Sona-zvonci kot zvonci pri vratih se stikajo s kontaktom pri vratih.

Sona-zvonci so za daljše napeljave najboljši zvonci, ker ne igra pri njih padec napetosti nikake vloge.

Sona-zvonci so pri tovarniških napeljavah 60-150 zvoncev edino zanesljivi.

Sona-zvonci se izdelujejo v najrazličnejših oblikah in velikostih za stanovanja, hiše, šole, hotele, rudokope, železnice in tovarne. Sklepa jih poseben solenoid, kjer spirala železno jedro v se potegne in s posebnim prožnim kroglastim kontaktom tok sklepa in prekinjuje. Zvonec se da prikleniti na vsako poljubno električno napeljavo.

Zahtevajte ponudbe od tvrdke „SVETLA“ Ljubljana, Mestni trg št. 25.